

IZVJEŠTAJ

Monitoring medija - izvještavanje o ranjivim grupama

Podgorica, mart 2021.

I UVOD

Građanska alijansa je u saradnji sa Sindikatom medija sprovela monitoring medija za potrebe projekta „Podrška medijskim slobodama i novinarskim standardima“.

Projekat je podržan od strane Ambasade Kraljevine Norveške, Balkanskog fonda za demokratiju Njemačkog Maršalovog fonda i fonda Sjedinjenih Američkih Država ili njihovih partnera.

Na projektu su bili angažovani monitori: Milan Radović, Zoran Vujičić, Amina Murić, Jelena Ristović i Mehdina Kašić Šutković. Takođe, podršku su nam pružile i kolege iz Sindikata medija.

Na ovom projektu registrovani su govor mržnje ili lažne vijesti, a praćeni su tekstovi koji se odnose na ranjive grupe u koje spadaju Romi i drugi manjinski narodi, LGBT, osobe sa invaliditetom, migranti i drugi. Osim tekstova, takođe su praćeni i komentari na iste kako bi se uočile reakcije koje mogu biti problematične sa stanovišta odnosa prema svim onima koje obuhvatamo pod pojmom „ranjive grupe“. Bili smo usredsređeni na praćenje medija i tekstova koji bi mogli da doprinesu daljim stereotipima i širenju govora mržnje.

Građanska alijansa je pratila samo internet portale, jer su direktno povezani s društvenim mrežama i predstavljaju oblik jednostavnog i brzog širenja vijesti. Portali, takođe, imaju veći doseg u poređenju s tradicionalnim medijima, posebno kada su u pitanju mladi, kao i rast broja korisnika na mreži.

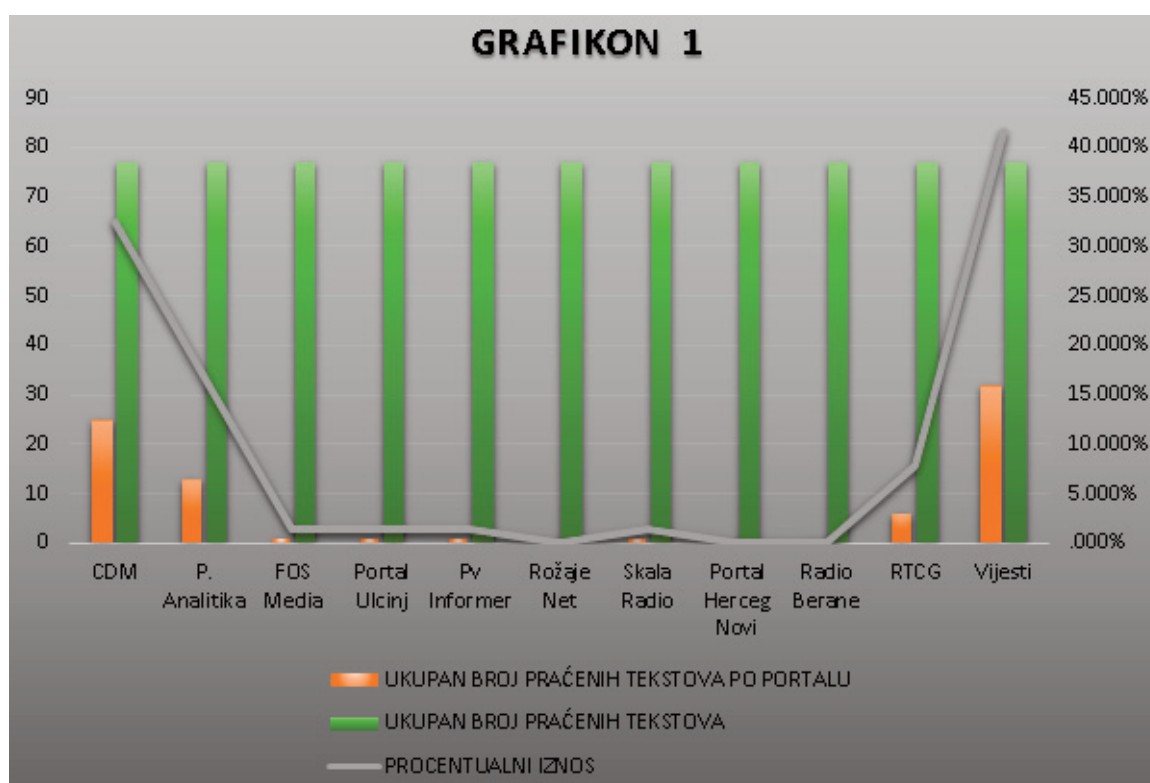
U periodu od 18.01. do 28.02.2021. godine, Građanska alijansa je pratila 5 (pet) nacionalnih portala i to: RTCG, Vijesti, CDM, Portal Analitika i FOS Media, kao i 6 (šest) portala na lokalnom nivou i to: Portal Ulcinj, PV informer, Rožaje net, Skala radio Kotor, Portal Berane i Portal Herceg Novi.

Osim portala, Građanska alijansa je pratila i komentare na društvenim mrežama navedenih medija.

II PODACI

U pomenutim medijima, u datom periodu obrađeno je 77 tekstova koji su izazvali reakcije čitalaca, ali na ovom mjestu mora se istaći činjenica da sami tekstovi nisu tretirali ranjive kategorije, već su komentari sadržali stavove čitalaca prema ovim grupama.

U nastavku izvještaja, kroz grafikone i njihovo obrazloženje biće predstavljena ključna zapažanja monitoringa.

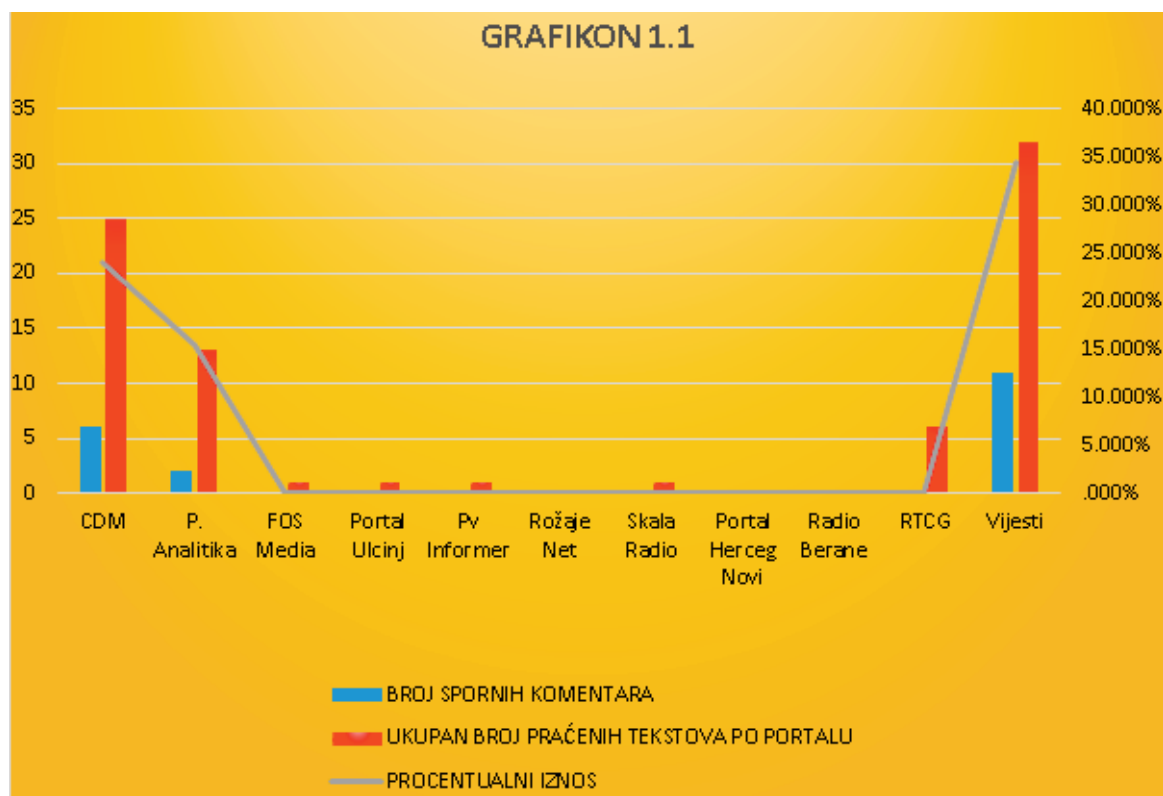

Grafikon 1 – Broj tekstova po medijima

Grafikon 1 daje prikaz ukupnog broja tekstova koji su izazvali reakcije čitalaca da iznesu stavove u odnosu na ranjive grupe, broj tekstova po medijima kao i njihov procentualni iznos.

Na osnovu grafikona 1 vidimo da je najviše tekstova bilo objavljeno u Vijestima - njih 32 - što u procentima iznosi 41,56 %, dok u posmatranom periodu na Portalu Rožaje net i Portalu Herceg Novi nije bilo objava.

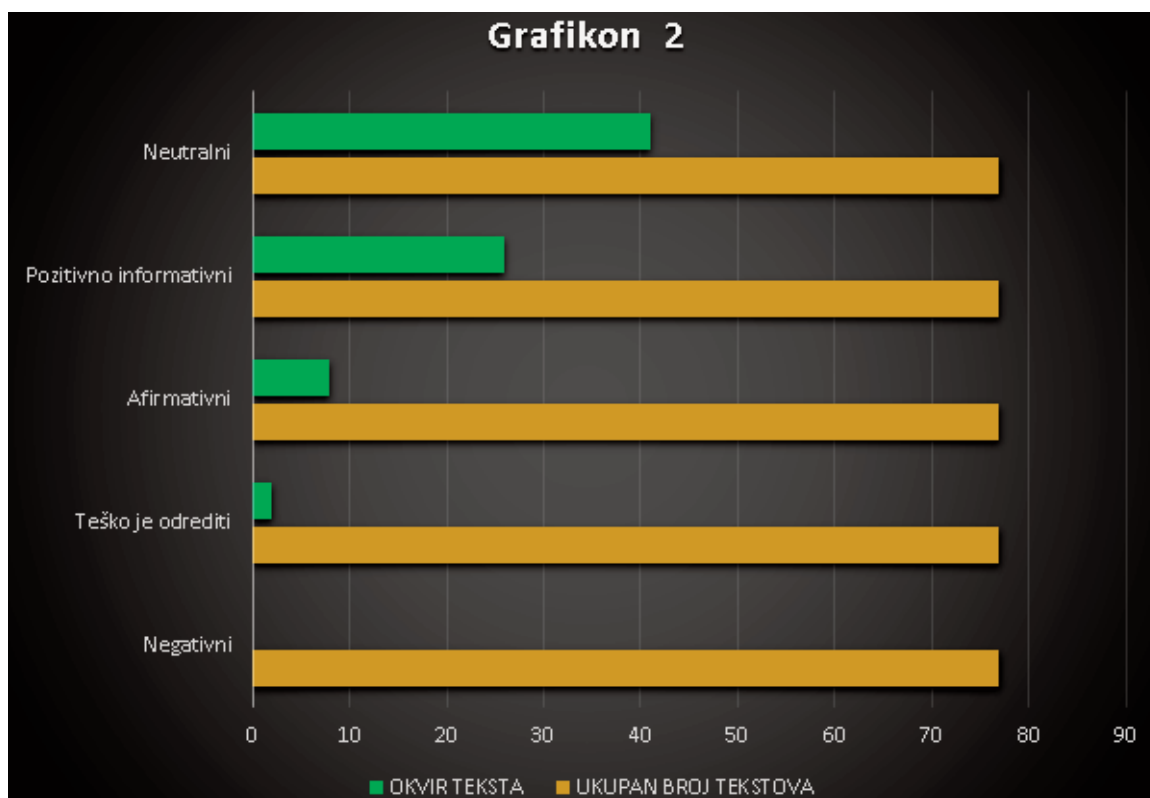
CDM je objavio 25 tekstova, odnosno 32,47 %, Portal Analitika 13, odnosno 16,88 %, RTCG 6, odnosno 7,79 %.

Grafikon 1.1

Grafikon 1.1. prikazuje broj i procenat spornih komentara na osnovu broja objavljenih tekstova po portalu. Ukupno je bilo 19 spornih/negativnih komentara. Kao što se može vidjeti na grafikonu 1.1. najviše je bilo komentara na portalu Vijesti i to 11, što u procentima iznosi 34,38 %. Na portalu CDM našlo se 6 spornih komentara, odnosno 24,00 %, i Portal Analitika je imao 2 sporna komentara, odnosno 15,38 %.

Ostali portali nisu imali spornih komentara.

Grafikon 2 – okvir tekst

Na **grafikonu 2** može se pratiti okvir tekstova sa 5 stanovišta: Da li je tekst i ton u njemu neutralan, pozitivno informativan, afirmativan, negativan, a postoji i posebna kategorija kojom su obuhvaćeni svi oni tekstovi gdje je bilo teško odrediti kojoj od prethodno nabrojanih kategorija pripadaju.

Pod pojmom „neutralan“ svrstavani su tekstovi koji su imali objektivni i nepristrasni sadržaj. Kao pozitivno-informativni tekstovi posmatrani su oni koji su pružili pozitivne informacije o ranjivim kategorijama koje pratimo. U afirmativne tekstove su ubrajani tekstovi sa kojima smo saglasni ili koji su odobravajući, odnosno potvrdni. Negativni tekstovi su tekstovi koji su sadržali govor mržnje. U kategoriju „teško je odrediti“ su tekstovi za koje nismo mogli da procijenimo da li su pozitivno-informativni ili afirmativni.

Ukupno je bio 41 tekst neutralnog sadržaja, pozitivno informativnih je bilo 26, afirmativnih 8, dok su se u kategoriji „teško je odrediti“ našla 2 teksta.

Tekstova čiji sadržaj spada u okvir negativnih tekstova nije bilo.

Imamo i tekstove koji su bili neutralni, nisu sadržali elemente mržnje, ali zato komentari ispod takvih tekstova jesu. Takav je, na primjer, tekst objavljen u Vijestima. Naslov teksta je „Đeljošaj i građani Tuzi blokirali put: Čekamo Krivokapića i Abazovića na ulici da razgovaramo“ - okvir teksta je neutralan i u njemu nema govora mržnje, ali evo jednog od komentara koji je bio postavljen ispod tog teksta:

„BOSS
25-02-2021 08:51h

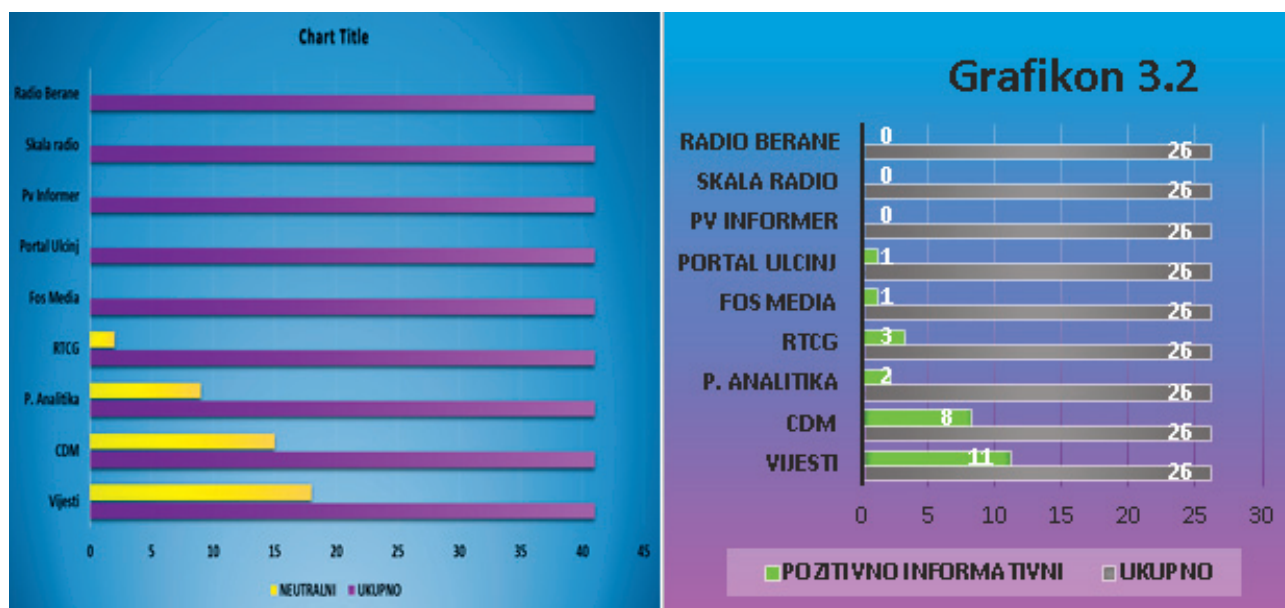
Nije ovaj kriv, al patriote i komite sram vas bilo.
 Gdje ste juce da j.bete majku Albancima i Kosovarima zbog zastava u Tuzi???
 Tacno me sramota gdje zivim.
 Piiii“

U ovom komentaru jasno se osjeća govor mržnje koji je ispoljen prema pripadnicima albanske nacionalnosti. Komentar je uklonjen u zakonskom roku od strane urednika i Građanska alijansa je pozdravila ovakvu akciju i ažurnost.

Link za dati tekst: <https://www.vijesti.me/vijesti/drustvo/515403/policija-u-tuzima-zatvara-ugostiteljske-objekte/komentari>.

U periodu vršenja monitoringa, kada je riječ o LGBT populaciji, portal RTCG jedini je objavio pozitivno-informativne tekstove, dok se na ostalim portalima koje smo pratili nije našao nijedan tekst o njima.

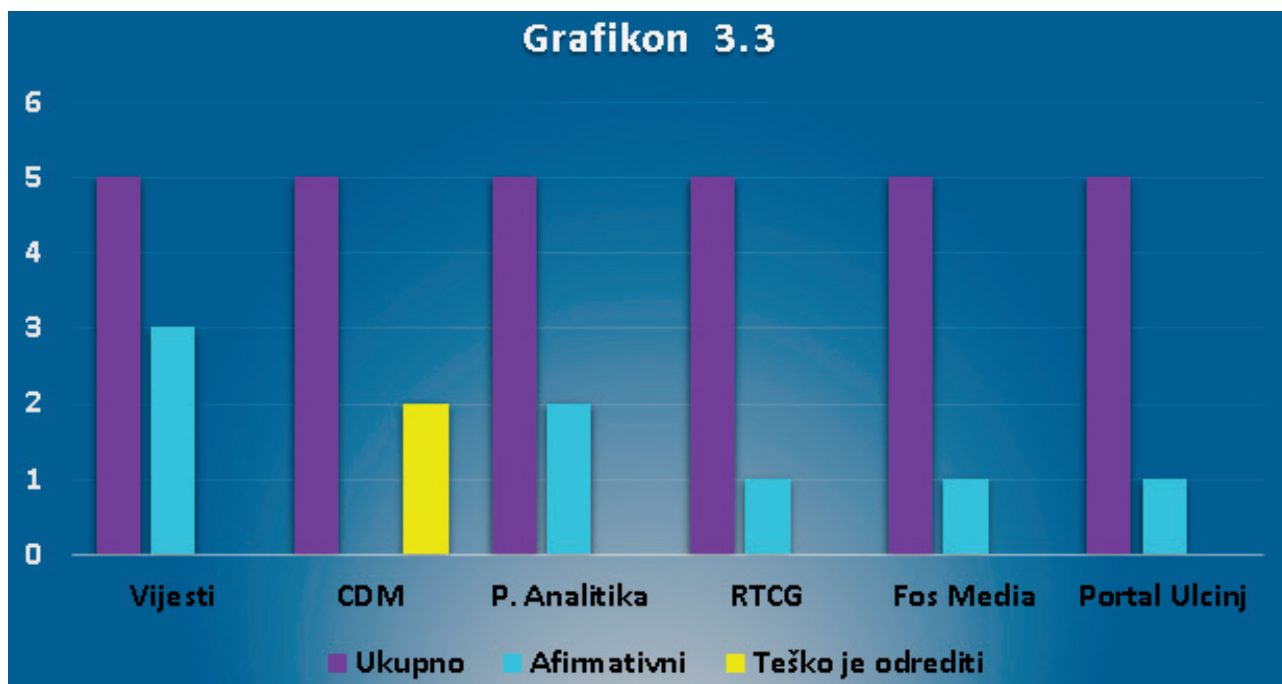
Jedan od primjera pozitivno-informativnog teksta je „Razumijevanjem do unaprijeđenja prava LGBTIQ osoba“, objavljen na portalu RTCG (link: <http://www.rtcg.me/vijesti/drustvo/308227/razumijevanjem-do-unaprijedjenja-prava-lgbtqi-osoba.html>).

Grafikon 3.1 Broj neutralnih tekstova po portalu i Grafikon 3.2 Broj pozitivno-informativnih tekstova po portalu

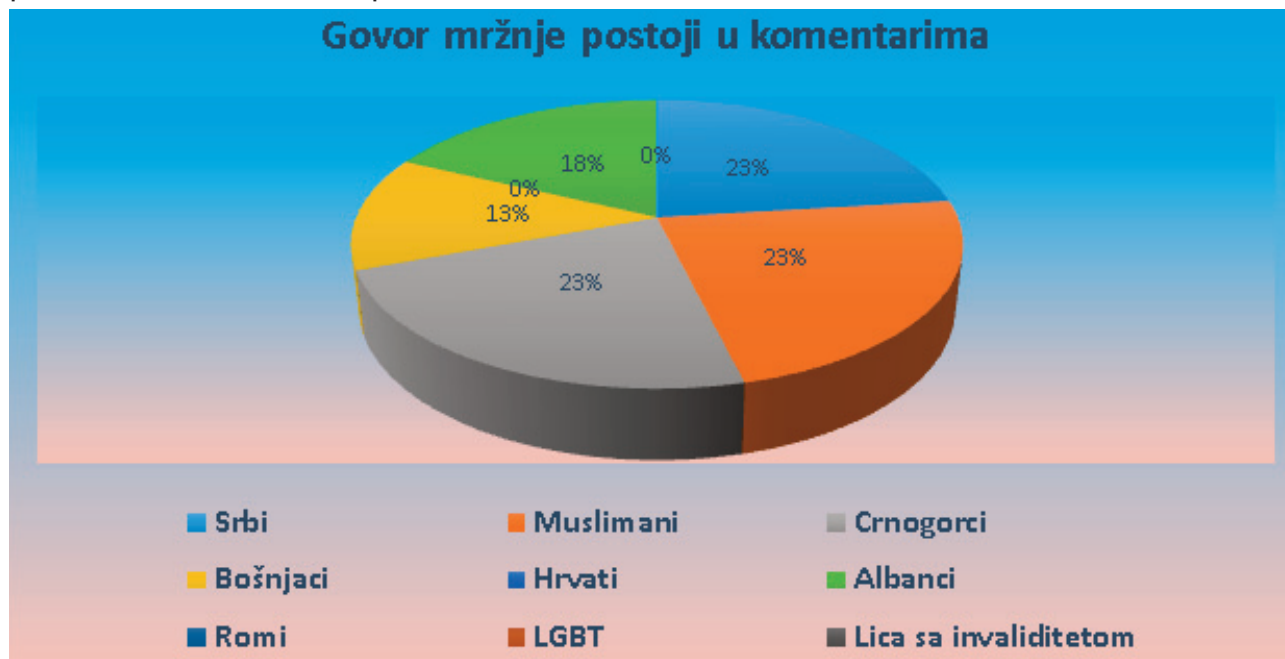
Grafikoni 3.1, 3.2 i 3.3 u monitoringu obuhvaćenim tekstovima prikazuju nam po medijima koliko je bilo neutralnih, pozitivno-informativnih, afirmativnih i tekstova čiji je sadržaj bilo teško odrediti. Na osnovu grafikona 3.1, od 41-og neutralnog teksta, vidimo da je najviše bilo objavljeno na portalu Vijesti i to 18, zatim na portalu CDM - 15. Portal Analitika je objavio 9, RTCG 2, dok ostali mediji nisu imali tekstove koji spadaju u neutralni okvir.

Pozitivno-informativnih tekstova je ukupno bilo 26, kao što možete vidjeti na grafikonu 3.2, od kojih je 11 objavljeno na portalu Vijesti, 8 na CDM, 3 na RTCG, 2 na Portalu Analitika, a po 1 afirmativni tekst su imali FOS Media i Portal Ulcinj.

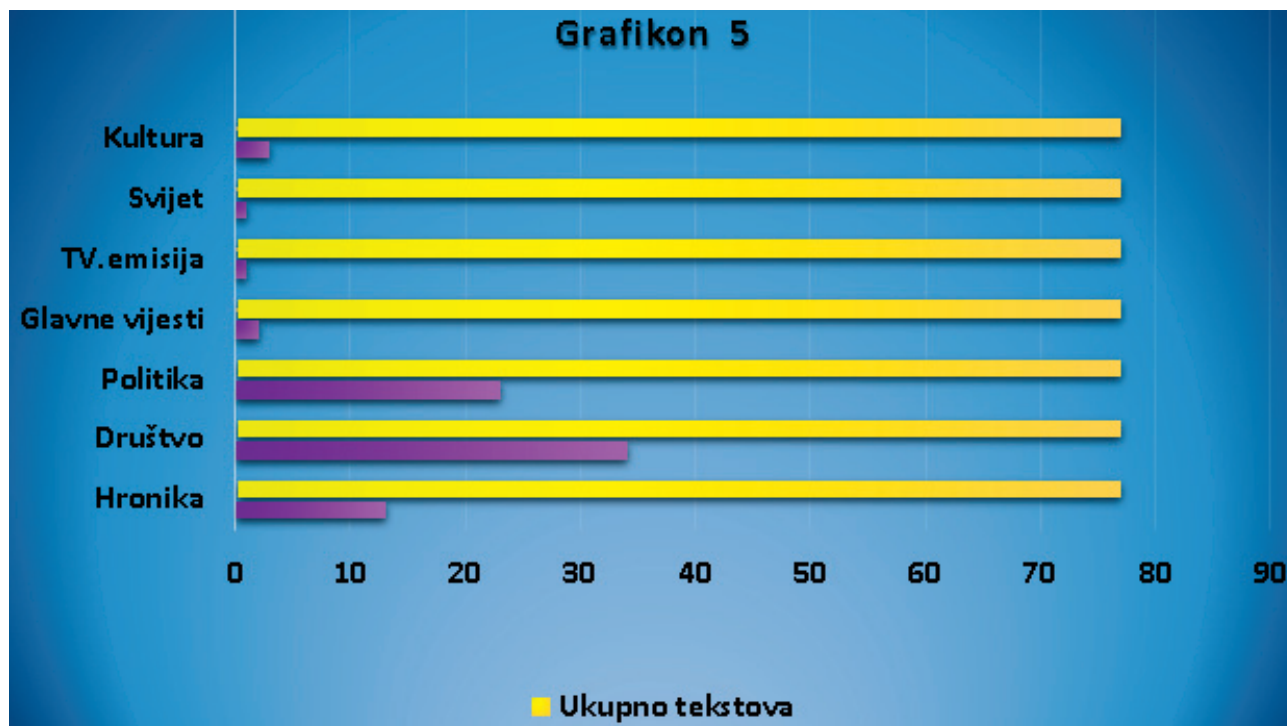
Grafikon 3.3 – Kategorija

Kao što se može vidjeti na grafikonu 3.3, afirmativnih tekstova je bilo veoma malo, svega 8 i to 3 na Vijestima, 2 na Portalu Analitika, dok su FOS Media, Portal Ulcinj i RTCG objavili po 1 afirmativni tekst. Tekstovi koji spadaju u kategoriju „teško je odrediti“ našli su se na portalu CDM i bila su ukupno 2 teksta.

Grafikon 4 - Usmjerenost govora mržnje u komentarima na tekst

Govor mržnje postoji u komentarima praćenih tekstova, što možemo vidjeti u procentima na Grafikonu 4. Komentari su uglavnom bili upućeni Crnogorcima, Srbima i Muslimanima, i to po 9 komentara, što u procentima iznosi po 23%. Na Albance se odnosilo 18%, odnosno 7 komentara i na Bošnjake 13% ili 5 komentara. Gledajući Grafikon 4, može se zaključiti da su u posmatranom periodu komentari koji imaju primjesu govora mržnje bili usmjereni prema pripadnicima određenih nacionalnih grupa, dok prema licima sa invaliditetom, LGBT populaciji i Romima nije bilo nijednog komentara koji bi vrijeđali njihov integritet.

Grafikon 5

Na **grafikonu 5** je prikaz objavljenih tekstova po rubrikama. Iz priloženog se može vidjeti da se najviše tekstova našlo u rubrici Društvo i to 34 teksta. Rubrika Politika broji 23 teksta, a Hronika 13. Rubrika Kultura je imala 3 teksta o ranjivim kategorijama, Glavne vijesti 2, a rubrike Svijet i TV.emisije po 1 tekst.

III ZAKLJUČCI I PREPORUKE

U posmatranom periodu objavljeno je veoma malo tekstova o manjinama i ranjivim kategorijama na posmatranim portalima. Ipak, mediji koje smo pratili nisu objavljivali tekstove koji su sadržali elemente govora mržnje, i nisu objavljivali lažne vijesti koje se odnose na ranjive grupe u koje spadaju Romi i drugi manjinski narodi, LGBT, osobe sa invaliditetom, migranti i drugi.

Primjetili smo da su se komentari koji su bili negativni i uvredljivi na račun manjina nalazili uglavnom ispod političkih tekstova.

Analiziran je tip i intonacija tekstova koji su objavljeni. Intonacija teksta je utvrđivana kao neutralna, pozitivno-informativna, afirmativna i kategorija „teško je odrediti“, na osnovu pisanja novinara o temi i uređenja teksta (napomena: citati sagovornika koji su u negativnom tonu u odnosu na ranjive grupe ne znači apriori da je tekst negativno intoniran).

Ohrabrujuća je činjenica da prema osobama sa invaliditetom, pripadnicima LGBT populacije kao i prema Romima nije bio ni jedan komentar koji je sadržao elemente govora mržnje. S druge strane, problematični komentari su bili upućeni na nacionalnoj osnovi, i to prema Crnogorcima (23%), Srbima (23%), Muslimanima (23%), Albancima (18%), i Bošnjacima (13%).

Preporučujemo medijima da u svom radu objavljuju više afirmativnih i pozitivno-informativnih tekstova o manjinama i ranjivim grupama, zbog izražene etničke distance i ugroženog položaja ranjivih grupa.